

Studium k výkonu specializačních činností v oblasti environmentální výchovy pro koordinátory EVVO, 2016 - 2017

PÍSEMNÉ ZADÁNÍ 6. DOMÁCÍ PRÁCE

Prostředky realizace, hodnocení ŠP EVVO

Vaším posledním úkolem pro sestavení závěrečné práce je zpracování seznamu prostředků a metod hodnocení.

Nastává čas pro volbu **prostředků**, tedy **způsobu realizace**. Položte si otázku, jakým způsobem konkrétně dosáhnete plánovaného výstupu a naplnění dílčího vzdělávacího cíle. Prostředky jsou v pedagogické praxi metody, organizační formy, postupy a strategie (v případě mateřských škol jde o vzdělávací nabídku). Představují soubory praktických i intelektových činností, smysluplných aktivit a příležitostí, vhodných k naplnění cílů a dosažení výstupů. Ke stanovenému dílčímu cíli lze přiřadit jeden a více prostředků. Volte je tak, aby byly v souladu se ŠVP vaší školy, realizovatelné ve vašich podmínkách, s přihlédnutím na věkovou skupinu, umožnily vám naplnit indikátory a dokázali jste je vyhodnotit. Doporučujeme je stanovit po diskuzi s kolegy ve škole, kteří se na realizaci EV ve škole podílejí.

Jako **prostředky** volíme rozmanité, pro EVVO zejména aktivizační, výukové metody a činnosti s využitím pomůcek a přírodnin. Jako prostředí volíme ideálně terén, prostředí mimo školu, zahradu, středisko ekologické výchovy, muzeum i školní učebnu.

Doporučení:

- ✓ Pohlídejte si, abyste ke stanovenému výstupu uvedli **nejméně jeden příklad prostředku** k jeho naplnění (*může být samozřejmě i více*).
- ✓ Prostředek by měl být konkrétní a srozumitelný, vyhněte se obecným formulacím.

Chybný příklad:

Organizování činností v přírodním prostředí = prostředek není srozumitelný, co se bude dít? Jak? Jaké činnosti?

Správný příklad:

Vycházka do lesoparku spojená s pozorováním a určováním stromů, přípravou na zimu = to je srozumitelný prostředek.

Co jsou výukové metody?

Výukové metody jsou činnosti učitele a učební aktivity žáků, pomocí kterých dosahuje stanovených výchovně vzdělávacích cílů. Při využití různých metod jsou na žáky kladeny různé nároky na jejich kreativitu, sebeorganizaci, jejich aktivitu a další. Stejně tak jsou kladeny různé požadavky na organizační schopnosti učitele, jeho přípravu i podmínky realizace.

Uvádíme příklady a motivující náměty na využití prostředků při naplňování cílů.

Prostředky:

- Pozorování (čehokoliv, např. krajiny, okolí školy, přírodnin)
- Rozhovor, (diskusní kruh)
- Vycházky do přírody
- Zapojení do programu střediska ekologické výchovy
- Zkoumání (stop, přírodnin)...
- Pokusy s rostlinami
- Sběr přírodnin a vytváření sbírek
- Básně, říkadla, hádanky, příběhy s EV zaměřením
- Soutěže s přírodovědnou tematikou,
- Poznávání starých řemesel, ukázky – košíkářství, tkalcovství, včelařství
- Vyhledávání informací v encyklopediích nebo jejich prohlížení
- Práce ve skupinách na určeném úkolu
- Didaktické hry zaměřené na EV, (ekohry)
- Dramatizace (hraní rolí)
- Řízené objevování v různých místech zahrady, parku, přírodního prostředí (ještěrky, brouci, bylinky atd.)
- Návštěva ZOO, muzea, knihovny, skanzenu, farmy....
- Pozorování živé i neživé přírody s využitím různých pomůcek (např. krabičková lupa, dalekohled)
- Volná hra dětí v různých přírodovědných koutcích, nebo v přírodě
- Stolní hry s přírodovědnými náměty (pexeso,...)
- Seznámení s tradicemi (např. vynášení „Mařenky“, otvírání studánek...) a tradičním krojem, lidovým pracovním oděvem
- Vystoupení pro veřejnost (národopisné pásmo, lidové prvky)
- Vyprávění skutečných příběhů lidí s EV námětem, kteří tady kdysi dávno žili
- Práce s didaktickými pomůckami (klíče, literatura)
- Využívání prožitkového a situačního učení při všech příležitostech
- Práce na zahradě (vyvýšené záhony, úklid listí...)
- Četba příběhů (s EV náměty)
- Výtvarné a pracovní činnosti, dokreslování omalovánek, doplňování pracovních listů
- Presentace výtvarných a pracovních výrobků pro širší veřejnost – výstavky
- Presentace na webových stránkách
- Třídění obrázků nebo přírodnin do skupin podle biotopů
- Určování přírodnin, všemi smysly

- Poslech zvuků v přírodě, sluchové hry v přírodě, poslech zvuků CD
- Ochutnávku včelích produktů, beseda s včelařem
- Sběr léčivých bylin, jejich sušení, vaření a ochutnávka čajů
- Péče o živočichy a jejich pozorování v teráriu nebo akváriu
- Pokusy s vodou v různých skupenstvích
- Nácvik třídění odpadů
- Tvořivé aktivity s rodiči k Vánocům, Velikonocům
- Péče o pokojové rostliny
- Pozorování klíčení semen a růstu rostlin
- Vytváření herbáře
- Sledování počasí
- Pozorování ptáků u krmítka
- Beseda s lesníkem, myslivcem
- Sběr přírodnin, žaludů a kaštanů pro zvířata do krmelce
- Vybudování hmyzího domečku na školní zahradě
- Aktivity spojené se zapojením do Dne Země, Dne stromů, Dne bez aut, Dne vody a další...
- Sběr papíru
- Rozlišování, co do přírody patří a co do ní nepatří
- Využití známého přírodního prostředí k pohybu a překonávání překážek

Zpětnou vazbu o kvalitě vlastní práce a dosažené úrovni naplnění stanovených cílů poskytují **metody vyhodnocení**.

Jakou metodou či jakým způsobem zjistím, že bylo dosaženo cílů, očekávaných výstupů a stanoveného indikátoru? Jak to poznají žáci? Když jsme si stanovili cíle, metody realizace (prostředky) i očekávané výstupy, je třeba určit, jak poznám, že bylo cílů dosaženo, tedy stanovit postup, nebo metodu ověření, zda opravdu bylo očekávaných výstupů dosaženo. Nejsnáze se hodnotí znalosti, nejobtížněji postoje, které se často projeví až při konkrétních situacích. Z toho důvodu je vhodné volit co nejpestřejší metody, které směřují nejen k vyhodnocení znalostí, ale také dovedností a postojů. Navržené nástroje hodnocení by měly být zvládnutelné v prostředí školy.

Příklady metod hodnocení:

- Pozorování, jeho rozbor nebo opakovaného pozorování
- Rozhovor a jeho vyhodnocení
- Vyhodnocení fotodokumentace
- Vyhodnocení pracovních listů
- Vyhodnocení výtvarné a pracovní činnosti
- Vyhodnocení prezentace výsledků pozorování
- Vyhodnocení fotodokumentace
- Uspořádání výstavy výtvarných prací
- Rozbor a vyhodnocení výtvarných a pracovních činností dětí
- Hodnocení spontánního chování dětí v přírodě
- Hodnocení řešení problémových situací, zaměřených na EV
- Rozbor pozorovacích a pokusných aktivit dětí

- Komunitní a diskusní kruhy na dané téma a jejich vyhodnocení
- Rozbor práce s literaturou
- Prezentace výsledků badatelských metod
- Vyhodnocení správných odpovědí při určování přírodnin
- Zápisy v třídní knize.

Připomínáme, že mnoho aktivit může sloužit při své realizaci jako prostředek, a jejich následné vyhodnocení, jako metoda hodnocení.

Příklad:

Doplnění pracovních listů = prostředek

Vyhodnocení pracovních listů a zpětná vazba žákům = metoda hodnocení

Určování přírodnin na školní zahradě = prostředek

Vyhodnocení určování přírodnin a zpětná vazba žákům = metoda hodnocení

Doporučená literatura:

Autor: Geoffrey Petty

Název: **Moderní vyučování**

Vydavatelství: Portál, Rok vydání 2004

Autor: Horst Belz, Marco Siegrist,

Název: **Klíčové kompetence a jejich rozvíjení**

Vydavatelství: Portál, Rok vydání 2001

Autor: Marvin, Pasch, Trevor G.

Název: **Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině.**

Vydavatelství: Portál, Rok vydání 2005

Autor: Činčera, Jan

Název: **Environmentální výchova: od cílů k prostředkům**

Vydavatelství: Paido Brno, Rok vydání: Brno 2007

Kolektiv autorů: **ŠKOLA pro život II**, SSEV Pavučina